

2000. március 18. - **Beszélgetés dr. Tóth Albert tiszalúci református prédikátorral**

A tiszalúci református templom kis harangja az Alsó-Lúci Szent Eclésia felirattal 1751-ből van datálva. Ez a mostani Harangláb utcában szólhatott. A falu már akkor is hosszában elnyúló település volt, s ez az ötven kilós harang valószínűleg ott jelezte az istentiszteletek alkalmait. 1747-től vannak anyakönyvek, melyek tanúsága szerint a falu lakossága állandóan növekedett. Érdekes módon B.A.Z. megye talán egyetlen faluja, ahol a demográfiai trend állandó jelleggel fölfelé mutat. Sajnos ezt ma már nem a természetes szaporulat határozza meg, hanem a betelepülések. "Ide mindig szívesebben jöttek, minthogy innen elmentek volna. Sajnos 1945 után ez a trend megfordult és szinte menekülni kezdtek faluból." - emlékezik dr. Tóth Albert tiszteletes.

- A református gyülekezet templomának eredete nincs ugyan dokumentálva, - folytatja a lelkész - de következtetni lehet abból, hogy a huszita mozgalmak szétverése után a cseh-morva vidékről menekülő husziták eljutottak ideig. Nagy valószínűség szerint ők rakták le a templomunk alapjait, tehát huszita eredetű, előreformáció korabeli templom. Akkoriban egy fából készült, fazsindelyes építmény volt, s ez mutatta az egykori gyülekezet anyagi lehetőségeit is. Itt a folyó mellett paticsfalas, nádtetős épületeket húztak föl, és a falu sokszor - néha teljes egészében - leégett. Ezért határozták el eleink a XVIII. század végén, hogy kőtemplomot építenek. A lúci atyafiak szerények és puritánok voltak, akik nem hivalkodásból építették a templomaikat, hanem valóban Isten házának, hogy a maguk csendességében elmélyüljenek az Istennel való közösségükben.

Nagyon figyelemre méltó epizódja a magyar reformátusságnak, hogy amikor szétverték a cseh-morva testvéreket, - ott az ellenreformáció sokkal erősebb volt - akkor Sárospatakról és környékéről kértek teológusokat és református prédikátorokat, akik 1782-től, a türelmi rendelet után újraépítették a cseh-morva huszita testvérgyülekezeteket. Máig is megvannak ezek a protestáns települések. A 200 éves évforduló alkalmával a lelkészegyesület végiglátogatta ezeket a gyülekezeteket, amelyek alapítói mind magyar református lelkipásztorok.

Lelkészmegegyeztető hely

- Tiszalúc mindig nemcsak lelkészmegegyeztető, hanem lelkészmegegyeztető hely volt - mondja büszkén a tiszteletes. - Egy-egy évszázadban 4-5 lelkipásztor szolgált. Akit megválasztottak, amellek ki is tartottak. Itt a közel négy évszázados reformáció időszaka alatt nem hallunk és nem tudunk olyanról, hogy a gyülekezet és a lelkipásztor között ellenségeskedés vagy viszály lett volna. Tiszalúcon soha nem kellett a "papmarasztalást" alkalmazni. A gyülekezet és a lelkipásztor mindig megtalálta a közös hangot. 1747-től 1848-ig apa, fia és unokája, a miskolci Bodnárók vitték a gyülekezetet. Ebben az évszázadban pedig Kenyeresi Árpád, Sütő, Tantó, '32 óta Édesapám szolgált, majd én követtem.

Csodálatosan beszédes a gyülekezet története a tősgyökeres református családok történetén keresztül. Ezek nem voltak sokan, körülbelül 20-25 család, de a rokonsággal együtt meghatározók. A végső teherbíró képességükig vállalták a gyülekezet fönntartását, erősítését

és továbbépítését. Szép példája annak, hogy nemcsak a református gyülekezetnek hoztak áldozatokat, hanem amikor a katolikusok a harmincas években templomot építettek, a református családok fogatai hordták az építkezéshez az anyagot. A templom felszentelését egy eléggé elfogult jezsuita kanonok végezte, és a beszédében nagyon keményen ostromozta az eretnek reformátusokat. Csak akkor vette észre magát, amikor a hallgatóság nagy része elment, mert hiszen a többség ott is református volt. Ezen epizódtól eltekintve nagy türelemben és testvériségben élt a reformátusság a katolikusokkal. Amíg nem volt templomuk, addig a gyermekeiket templomunkban keresztelték és anyakönyvezték, és ide vannak bejegyezve az eltemetettek is. A két történelmi egyház között soha nem volt semmiféle villongás.

- Milyen volt az egyház helyzete amikor édesapja szolgált, s már nyiladozó ifjúként élt, az ötvenes években?

- Gyakran fölremlenek előttem a gyermekként megélt emlékek. A koalíciós időkben még semmi gond nem volt, de már akkor is kitűntek azok, akik a Kommunista Pártban szerepet vállaltak. Az ő viselkedésükből lehetett arra következtetni, hogy egyre erősödött az egyházellenesség. Amíg azonban helyi vezetők voltak a párt élén, addig változatlanul folyt a falu élete. Akik funkcióba kerültek, tisztelték apámban a lelkipásztort. Ám a kommunista hatalom elhatározta, hogy meg kell osztania a lakosságot - divide et impera -, s pillanatok alatt leváltotta a tősgyökeres, helybéli vezetőket, s idehozta a leghetehetlenebb lelkületű embereket. Elkezdődött a kemény egyházellenes harc. A református egyház ezt különösen megélte, hiszen a 10-20 holdas gazdák tartották fenn. Őket kulák-listára vették, a gazdákat elhurcolták kommunizmust építeni Kazincbarcikára, Tiszalökre és máshova. Itt is megkezdték a földért élő, a földért életüket odaadni képes emberek elűzését. Számtalan idős gazdát láttam könnyezni, sírni, amikor mindenüket elvették és elvitték őket.

- Ez nagyon nagy terhet róhatott a lelkipásztorra...

- Hát hogyne. Magát a lelkipásztort is kulákká nyilvánították 5-8 tojás beadásának elmulasztásáért. Azt, akinek földje közösségi tulajdon volt több mint ötszáz éven keresztül. Az áldozatkész hívek fillérjeiből építették a templomokat, az iskolákat, a parókiákat, és a közösség tartotta el a lelkipásztort is. Földeket is vásároltak a gyülekezetek, hogy az is eltartó erő legyen. E javadalmi földek miatt kulákká nyilvánították, mert a díjlevelek alapján ezek többet tettek ki, mint 5-10 hold. Bíróságra is vitték apámat, el is ítélték, majdnem Hortobágyra került, de végül is elengedték. Tehát át tudta élni mindazok fájdalmát, akik ezen keresztülestek. Édesapám igehirdetéseinek az orgona mögött mindig ott voltak az ávéhás megfigyelők. Ahogy én sem, ő sem írta le a prédikációit, holott le kellett volna adnia, hogy ellenőrizhesse az akkori istentelen, kommunista, egyházellenes hatalom, hogy miről is beszélnek ezek a református papok. Nem tette meg, és voltak ebből kellemetlenségei is.

Aztán a legkülönbözőbb körleveleket bocsátották ki, például a téesz-szervezéssel, a békekölcsön jegyzésével kapcsolatban. A tiszalúci szószékről ezek sohasem hangzottak el. A presbitérium nagyon bölcsen, mindig megbeszélte, hogy mi tévők legyenek, természetesen nem mentek fejvel a falnak. A gyülekezet soha nem volt olyan élő, Isten kezét fogó, segítségét kérő és érte kiáltó, mint ezekben a nehéz, megpróbáltatásos években. A vidéki református parasztembernek csak ez az egy fogódzója volt. A kommunizmus bukásának az volt a legelső jele, amikor az egyházakhoz hozzányúlt. Ahhoz az egyházhoz, ami a hitünk szerint ugyan ebben a világban van, de nem ebből a világból való.

- Az egyház szétverésére a legalkalmasabb az iskola, ahol a gyermekek értelmét csiszolják...

- Bár voltak olyan tanárok, akik, a beiratkozáskor a szülőket le akarták beszélni a hittanról, itt végig a legkegyetlenebb Rákosi időkben és később a kádári puha diktatúrában is megmaradt a

hitoktatás. Nem is nagyon tudnék mondani a megyében más ilyen gyülekezetet. Igaz, hogy heti egy órában, mert csak 15-20 gyerek szülei merték vállalni. Ezek többnyire földjeikről elúzótt kétkezi gyári munkások voltak, pártkönyvvel a zsebükben tengették az életüket, mert évszázadokon át nem értettek máshoz, mint a földhöz. Mit tudtak velük tenni? Ez az Isten felé való fordulás, ez az evangelizáció, a szentírásnak a hic et nunc, az itt és mostnak szóló üzenete, ez a prófétai igehirdetés az, ami megtartotta a gyülekezetben az erőt, ami segített átvészelni ezeket a nehéz időket.

- A hatvanas évekből, a második téjeszesítési hullám idejéből milyen élményeket őriz?

Megpróbálták a lelkészeket fölhasználni a szervezéshez?

- Természetesen változatlanul törekedtek erre, hiszen ekkor alakult ki a békepapok "intézménye". Őket szinte külön képezték a párt és kormányzati propaganda továbbadására. De az a tiszalúci református atyafi, akit az első téesz-szervezés idején becsaptak, kulákká nyilvánítottak és megfosztottak mindenétől, az már nem hitt ezekben a szólamokban, hanem ott maradt a gyárban vagy a vasútnál.

- Bejáró maradt.

- Az. Óriási változást hozott ez a faluban, mert gyakorlatilag alvó faluvá lettünk. Volt olyan időszak, amikor 2200 ember járt be dolgozni Miskolcra.

- Gondolom a pályaválasztása korán eldőlt az atyai példa nyomán...

- Igen. Én hiszek a predestinációban. Édesanyai ágon úgynevezett ároni családból származom, ami azt jelenti, hogy fölmenőim, - akik elsősorban felső-Zemplémben szolgáltak -, nagyapám, dédapám, szépapám is református prédikátorok, jogászok, a lányok tanítónők voltak. Mindegyik hivatás emberközelségre épül. Csak az tudta ezeket Isten dicsőségére és felebarátai javára művelni, aki szeretetből csinálta. Tehát magától értetődő volt számomra már a középiskolában is, hogy mi legyek. Mint lelkipásztor gyermekét, máshova nem vettek föl, - ez is predestináció - csak Debrecenbe, a Református Kollégium Gimnáziumába. Látván édesapám ember- és faluszeretetét, igazi magyar református prédikatori alakját, szinte evidencia volt a pályaválasztásom. Pedig a matematika tanárom, aki mindenképpen ezzel kapcsolatos pályára akart irányítani, az érettségimnél szinte megdöbben, hogy a debreceni teológiára jelentkeztem. Egy teológus, egy magyar református prédikátor a leguniverzálisabb képesítésű ember kell, hogy legyen, hiszen eleink felfogása szerint is, mi mindenesei, segédei vagyunk a reánk bízott gyülekezetnek. Amikor még nem volt mindenütt orvos, patikus, írástudó ember, mindent a prédikátor látott el. Ha kellett gyógyított, ha kellett kérvényt írt. Emlékszem, édesapám itt írta ebben a szobában a föllegezéseket a kommunista rendszerben. A prédikátornak nincs pozíciója, de mégis minden helyzetben helyt kell állnia. Ezért adtam a fejem arra, hogy a jogot is elvégezzem. Így bennem egyesült az atyák prédikatori és jogi vénája. Megpróbáltam a sok igazságtalanság ellen nem csak a szószékről, hanem a mindennapi életben is küzdeni. A szegedi jogi karon végeztem. Abból a meggyőződésből ott, hogy a kolozsvári jogi kar Trianon után Szegedre menekült, és még az én időmben is élt az onnan hozott református szellemiség.

- Mikor kezdődött a szolgálata?

- 1967-ben végeztem, és ide helyeztek édesapám mellé segédlelkésznek. Ő akkor már súlyos beteg volt. Emellett a katolikus Monokon beszolgáló lelkész voltam. Ez a kicsi, 167 lelkes gyülekezet, csodálatos közösségről tett bizonyosságot azokban a nehéz időkben is. Édesapám váratlan halála után 1970-ben megválasztott a tiszalúci gyülekezet.

A lelkipásztort később - Miskolctól a székesfővárosig - számos helyre hívták, de nem ment, mert falusi lelkipásztor akart maradni. Ez egyfelől könnyebb, másfelől nehezebb. Könnyebb,

mert a falusi embernél a rendszeret, az erkölcsi tartás még nem tört meg annyira, mint a városiaknál.

- A városiak rendkívül különbözőek, és nagyon nehéz ma már összetartó, természetes kisközösségeket találni - magyarázza Tóth Albert. - Sok civil szervezetnek vagyok tagja Miskolcon, és szomorú, hogy majd mindegyikben ugyanazokkal az arcokkal találkozom. Másrészt viszont azért nehezebb falun, mert itt mindig kirakatban van a lelkipásztor. A gyakorlati teológiai professzorom, Czeglédi Sándor mondta: Tiszteletes urak, ha kikerülnek, ne feledjék el, hogy a parókiának mind a négy fala üvegéből van. Oda mindenki belát. Ez faluhelyen még inkább érvényes: ne vizet prédikáljon és bort igyon. Ne csak a szószékről hirdesse, hanem a családi életével is megmutassa a jó példát.

Háromgenerációs család

- Istennek hála - ebben is predestinációt látok -, csodálatos feleséggel ajándékozott meg, ő is ároni származású, a Gáborjáni-Szabók a reformációig visszamenőleg prédikátorok voltak, akik között nem egy művészember is volt, a költő Szabó Lőrinc, a festő Szabó Kálmán, akinek freskói a Debreceni Kollégium lépcsőházát díszítik. Hűséges harangozóink, kántoraink, presbitereink és egyházfiaink vannak, de a meghatározó a lelkipásztor feleség, a leghűségesebb munkatárs, aki sok-sok biztatást, erőt, bátorítást ad és sok terhet vesz le az ember válláról. Az is megadatott, hogy az általam a legideálisabbnak tartott háromgenerációs családban élhetek. Szerintem a nemzetnek is addig volt igazán ereje, ameddig a három generáció egy fedél alatt tudott élni. Nem akarok szociológiai fejtegetésekbe bocsátkozni ennek a funkciójáról, de - a mi szempontunkból is -, a vallásos hittudatot, az egyháztudatot az új nemzedékek közvetlenül vehették át. A kommunista rendszer másik nagy bűne, hogy az anyákat elzavarta otthonról.

Az öv-küldetés

A falusi prédikátor nem teheti meg, hogy kiírja a parókia bejáratára: fogadó óra ekkor és ekkor. Régen ablakverésre, ma gyakran csöngetésre ébred, és este tíz után is beállítanak olykor-olykor. Kivált így volt ez régebben, mert este nem látta senki. Az ötvenes évek félelmét nagyon nehéz oldani.

- A gyülekezetnek nagyon komoly szerepe van abban, hogy feltámasszuk a falu közösségében évszázadokon keresztül folytatott gyakorlatot, az egymásnak való életet - folytatja.

- A mai prédikáció, Jeremiás példázata nagyon ide illik...

- Valóban időszerű a ma embere számára. A keresztyén ember, az egyház öv kell hogy legyen a társadalom testén, ruháján. Annak idején az öv az egyvégtű ruhát egyfelől összefogta, másfelől díszítette. Az egyháznak ma a szekularizált világunkban még inkább ez a küldetése. A szekularizáció - az egyháztól való elfordulás - alattomosan támad. Míg korábban vörös ateizmus volt, ma vallási köntösben - lásd a Hit gyülekezetét -, a fehér ateizmus pusztítja a keresztyén történelmi egyetemes anyaszentegyházakat. Nagyon jól tudjuk, hogy Európában - nemcsak a Kárpát-medencében - az egyházaknak nemzetmegtartó képessége volt. Ha tehát az egyházat támadják, akkor a nemzetet támadják. Az egyháznak a maga szeretetével, megbocsátásával, a békesség hirdetésével, a nemzet díszének, ékének kell lennie. Ma még nagyon kevesen veszik észre, de az utcán eleső emberen segítő keresztyén lélek cselekedete hangosabban fog beszélni és fényesebben fog világítani minden amerikai reklámnál. Noha ezek

a tettek kicsik, mint ahogy az őv is kicsi, de erős a köpeny felületéhez képest. Az elmúlt ezer év történelmi viharaiiban a magyarság köpenyét a keresztyénség öve tartotta össze. A családoknál a nagymama őv-küldetése hasonlítható ehhez, aki megtanította az unokát imádkozni, kimondani Isten nevét és megmutatta neki az Isten házát. Ebben a társadalomban az emberek helyét is a keresztyén egyháznak kell megmutatni. Hogy az is ember tudjon maradni, aki netán elvesztette az állását. Megmutatja hol a helyed, hogy' maradhatsz ember. Mert ez a legnehezebb, embernek maradni. Az ember istenképűségét és hasonlatosságát csodálatosan megfogalmazza a Biblia. Óriási felelősség és küldetés ezt felmutatni.

- A másik fontos példa, hogy nem szabad az övet eldugni, nem szabad elbújni, hanem ki kell lépni és megmutatni!

- Úgy van! A példa arról is beszélt, hogy elvitette Jeremiás az övet az Eufrátesz partjára, hogy rejtse el, de megmutatta, hogy elrejtve megrothad az őv. Tehát hasznavehetetlen. A keresztyén tudat elrejtve, eldugottan hasznavehetetlen.

Kísérletre nincs időnk

- Anélkül, hogy politizálni kezdenénk, megjegyzem, nem véletlen, hogy a keresztyén pártokat verték széjjel az utóbbi tíz évben. Mert tudták, hogyha el vannak rejtve, akkor hasznavehetetlenné lesznek. Ha mi itt valamit akarunk, akkor a keresztyéndemokráciát minél előbb a nyilvánosság elé kell vinni. Nekünk ez az egyetlen perspektívánk van, a jövőnk, hogy beleplántáljuk a keresztyén értékrendet a társadalomba. A történelem bizonyította, hogy más értékek nincsenek. Ne próbáljunk kitalálni új értékeket, ne kísérletezzünk, mert nincs rá időnk. Nemcsak a magyarságnak, Európának sincs. E téren legyünk igazán konzervatívok, értékmegőrzők. Ez a csodálatos küldetése a keresztyén egyháznak.

A Refomátus Lelkész Egyesület minden évben augusztus 20-án egy-egy történelmi iskolavárosban tartja a világkonferenciáját. Ennek már a második ciklusában Tóth Albert az elnöke. Ez magába foglalja a világban szétszórta élő református lelkipásztorokat Sydneytől Oslóig, Csíkszeredától a Vajdaságig. A legutóbbi csurgói konferenciának a központi témája az volt, hogy a két klasszikus hitvallás, a Heidelbergi Káté és a Második Helvét Hitvallás - amelyek a reformáció hajnalán született és fogadtatott el -, vajon mennyiben marad a 21. századra, a harmadik évezredre érvényes. A számtalan különböző szempont és megvilágítás mentén elhangzott előadás egyben csengett ki, hogy tulajdonképpen ami örök, az a legmodernebb. És ez az Isten ígéje. Ami örökké ugyanaz.

- Az egyházi szerepvállalás mellett 1990-ben politikai szerepet is vállalt az MDF színeiben.

- Már előbb, 1985-ben, amikor annak a rendszernek megkezdődött a haláltusa. Mégpedig azzal, hogy a választási törvény felsorolta, kik jelölhetnek. A sor végén ott volt, hogy a választók is. Nem én akartam a nyilvánosság elé lépni, hanem megkerestek, hogy jelölnének képviselőjüknek. Nagyon megtisztelő volt a bizalmuk, megbeszéltem a családommal, és úgy döntöttem, hogy élek a törvény adta lehetőséggel. Soha nem utasítottam vissza az olyan felkérést, ha a szűkebb vagy tágabb közösséget a magam szerény tehetségével építhetem. Elindultam, ám természetesen naiv voltam. Elnyertem a jelölést, ám Kürti László, az akkori püspök, a megyei MSzMP elsőtitkár, Fejtő György parancsára nagyon keményen és határozottan visszaléptetett. Ő lett helyettem. Akármennyire is demokratikus a református egyház szervezete, egy ilyen döntést akkor tudomásul kellettennem.

A kiválasztott református pap helyett kaptak egy kijelölt református püspököt. Jellemző az

agonizáló hatalomra, hogy Tiszalúcot és Abaújszántót, - a két renitens községet - azonnal kiszakították a szerencsi körzetből, ahol - 1848.V.tc., az első parlamenti választás óta - mindig voltak. Lúcot Tiszaújvároshoz, a szocialista városhoz, Abaújt Encshez csatolták.

- Az eset hozadéka volt,- idézi föl a történeteket - hogy megkeresett a Szerencsi Állami Gazdaság igazgatója - aki egyébként sárospataki diák volt -, vállaltam el mellékállásban a gazdaság jogtanácsosi teendőit, így ott nyílt alkalmam gyakorlatot szerezni, majd lettem az általános jogi szakvizsgát. Az már csak egy érdekes adalék, hogy a rendszerváltozás után '94-ben, amikor nem kerültem be a parlamentbe, beadtam az ügyvédi kamarához a kérelmemet, hogy a lekipásztorság mellett ügyvédkedjem. A Horn-kormány első évében a kamara természetesen nem vett föl, mondván, lekipásztor vagyok. Elvi állásfoglalást fogok kérni az igazságügyi minisztertől, hogy összeférhetetlen-e az ügyvédi tevékenységgel a lekipásztori munka. Az ügyvédekről szóló törvény egyértelművé teszi, hogy a tudományos, az oktatói és művészeti tevékenység nem összeférhetetlen. A református lekipásztor ugyanolyan választott, mint az országgyűlési képviselő, aki szintén gyakorolhatja az ügyvédi praxisát.

- '90-ben ismét megkerestek ugyanezek az atyafiak és akkor is elindultam. Németh Miklós volt az ellenfelem.

- Nem kis rivális...

- Második lettem mögötte, de az MDF megyei listáján - bár akkor még nem voltam tag - bekerültem az Országgyűlésbe. A politizálást én soha nem a Max Weber-i értelemben a hatalomért való hadakozásnak tekintettem. Peter Brünner megfogalmazását fogadom el: a politika a legtisztább szolgálat kell legyen.

- Ez lenne az ideális...

- Igen, de én magyar református lekipásztor vagyok, s mindig is az volt a legtisztább és a legideálisabb politikusa az ő gyülekezetének, falujának. Egyértelműen magyar volt, nemzeti és emberközeli progresszív. Tehát én így képzeltem el a politizálást. Azóta már tíz év telt el, figyelem a politikát és bizony népből-nemzetből politizálni még most sem nagyon tudunk. Párt sem nagyon van. Pártban politizálni talán az MSzP tud, hiszen 70 éves tapasztalattal bír. Ma sajnos többnyire még pozícióban politizálnak. Ha valaki megragad egy pozíciót, - teljesen mindegy, hogy érdem szerint vagy érdemtelenül - akkor ahhoz haláláig ragaszkodik, és igyekszik minden hasznot kihúzni belőle. Nagyon büszke vagyok arra, hogy az első nem kommunista kormányzású ciklus idején képviselő lehettem, de '94 után én mindig nyugodtan keltem és feküdtem, hiába jelentették meg a hatalmas listát arról, hogy a képviselők mire használták föl az elmúlt négy évet, mely vállalat felügyelő bizottságának tagjává lettek. Megkísértettek engem is, és nagyon sok barátom naivnak tekintett, amikor azt mondtam, engem nem azért küldtek ide, hogy egyéni pozíciókat szerezzek, hanem azért, hogy legalább a falumért tudjak valamit tenni. Hál' Istennek sikerült is, mert az elsők között vezettük be a gázt, kaptunk mentőállomást, rendőrsöt és fölújítottuk az utakat.

Hűség alkalmas és alkalmatlan időkben

- Nem régen hűségzászlót kapott a gyülekezet.

- Amikről eddig szó esett, mindez indíthatta a Nemzeti Társas Kört arra, hogy a Tiszalúci Református gyülekezetnek és lekipásztorának hűségzászlót adományozzon. Már említettem, hogy a megyében talán az egyetlen hely voltunk, ahol végig megmaradt a hitoktatás az iskolában. A legvadabb magyar- és egyházellenes időszakban is a tiszalúci református gyülekezet vasárnapi liturgiájában benne volt a nemzeti imádság, a Himnusz eléneklése. És a

mai öv-példázattal élve, én nem rejtettem el a szószéket, és onnan mindig nagyon is időszerű ígét hirdettem. Amikor kijöttünk a templomból, az atyafiak sokszor kérdezték: Tiszteletes úr nem lesz ebből baj? A feleségem is nemegyszer aggódott. Hál' Istennek nem lett. Csak annyi, hogy addig nem lehettem "senki", de mint magyar falusi lelkipásztor, tulajdonképpen a legnagyobb voltam. Én mindig odateszem az Isten mellé szorosan a hazát is. Az én igehirdetésem soha nem csak a tiszalúci gyülekezetnek, hanem a Kárpát-medencei magyarságnak, a történelmi Magyarország magyarjainak szól. Olyan kérdésekkel is foglalkozom, amik éppen érintik az embereket. Sokan mondják egy-egy igehirdetés után, hogy ez nekem szólt. Igyekszem mind az egyéni, családi, mind a társadalmi gondok megoldásához az akkori textusból az üzenetet megfogalmazni. Tehát a közéleti munkásságomat, a gyülekezet kemény református identitásának őrzését figyelembe véve döntött úgy a Nemzeti Társas Kör - számomra teljesen váratlanul -, hogy a Cum Deo pro Patria jelszavát szem előtt tartva ismeri el a Tiszalúci Református Gyülekezet Istennek és a hazának való szolgálatát, azt hogy hűségeseink maradtunk alkalmas és alkalmatlan időkben. Az ünnepséget emelte, hogy az egyéni Hűség díjat akkor Fekete Gyula író kapta, aki ragaszkodott ahhoz, hogy Tiszalúcon vehesse át, nem messze szűkebb pátriájától, hiszen mezőkeresztesi származású és sárospataki diák volt. Továbbá nagy megtiszteltetés volt számunkra - október lévén, csodálatos hármasság ünnepség zajlott le -, hogy az ígét Tőkés László Királyhágó melléki püspök hirdette és az ünnepi beszédet dr. Zétényi Zsolt volt országgyűlési képviselő tartotta.

- Milyen aktuális gondok nehezítik és milyen örömek könnyítik a munkáját?
- Most az egyházközség épületeinek, a templomnak és a parókiának a felújítása van soron. Az utolsó felújítás 1986-ban volt. Visszakaptuk az egykori református elemi iskola épületeit: az egyikben gyülekezeti termet, a másikban ifjúsági klubot rendeztünk be. Ez utóbbira annak idején a Haza és Haladás Alapítványtól nyertünk fél millió forintot, amivel felújítottuk és berendeztük. Szeretnénk megoldani a gyülekezeti terem gázfűtését. Bár körülvesz a presbitérium és egy hűségeseink, lelkes gondnok, az anyagi gondok mégis a lelkesen vannak, nem úgy mint egy nyugati gyülekezetben, ahol a lelkipásztornak egyetlen egy feladata a hívek lelki életének gondozása. A gyülekezetünk csodálatos együttműködésre képes, eddig minden felújításunkat kalákában végeztük, református mesterek vezetésével. Ezzel is támogatva a "hazai" református ipart, s ilyenkor természetesen jönnek az asszonyok, akik főznek, az atyafiak pedig segítenek munkával.

A szomorúság pedig abból következik, hogy sajnós az az egység, ami a falu erejét képezte, azok miatt kezd veszélybe kerülni, akik azért jöttek ide, hogy ne a faluért, hanem a faluból éljenek. Ez rendkívül nagy veszély. Annak idején a falu - a bíróját, a jegyzőjét, a tehénpásztort és minden szolgáját - ha nem volt megfelelő, elcsapta. Ezt a fajta önkormányzatiságot de facto ilyen szabadon nem gyakorolhatja.

- Sokan azt nézik, hogy melyik falu mennyire fizetőképes...
- Természetesen. Akár az egészségügyet, akár a művelődést tekintem. Ez mindig szerepel a presbitériumi gyűléseinken.

Ma már csak mintegy fele tősgyökeres a lakosságnak. Akik elvágták a gyökereiket, áttelepültek, többnyire sérültek és nem tudtak beépülni egy-egy falu közösségébe. Sokszor arra gondolok, hogy talán ez is tendencia volt az akkori rendszerben, hogy megosztani egy-egy falu közösségét. Amikor egy falu ötven százaléka gyökértelen, az már nagy veszélyt jelent a jövőre nézve. De sosem voltam borúlátó, hanem a keresztyén reménység tölt el. Akár Lúci, akár a gyülekezet történetét nézem, mind erre adnak okot. De ha a gyökeres atyafi a maga szerénységével kivonul a falu közéletéből, akkor nagyon nagy baj lesz.

- A gyökértelenek, ahogy sokfelé mondják, a gyütt-mentek, körében sokkal könnyebben meghallgatásra találnak a szekták. Hallom, hogy itt is van Hit gyülekezete.

- Én ezt nem tartom gyülekezetnek, vallási közösségnek, hanem vallási köntösbe bújtatott politikai alakulatnak, amely az SzDSz szatellit intézménye. Amely az egy szent keresztyén anyaszentegyház szétverésére, ezen keresztül pedig a faluközösségek bomlasztására is törekszik. Nagy reménységgel vagyok afelől, hogy mint minden divat, ez is ideig óráig tart. Ez bizonyos mértékig a keresztyén egyháznak is figyelmeztetés, ahol nem tölti be a Krisztustól kapott küldetését, ott vákuum keletkezik és beáramlik minden a távol-keleti kultusztól kezdve a legdivatosabb tengeren-túli eszméken át egészen a sátánizmusig. Ezeket ráadásul támogatja - hol többé, hol kevésbé - a liberális politika is. Annak idején az Országgyűlés Emberjogi, Vallásügyi és Kisebbségi Bizottságában keményen harcoltam eme destruktív szekták ellen. Akkor még rettenetesen föl voltak háborodva ezen, stósz-számra kaptam mindenünnen a világból - a különböző kisegyházak képviselőitől - a "szebbnél szebb" leveleket. Eltelt hat esztendő és ímé rájött a politikai elit is, hogy vannak destruktív szekták és ezekről beszélni kell. Nem szabad a bűnt nem bűnnek nevezni. A másik nagy bűne a politikának, hogy mindent szeret átnevezni. Aki nem mond igazat, azaz magyarul hazudik, arról azt mondják, hogy csúsztat. Ez is az értékrendek semmibe vétele. Egy kimondottan veszélyes destruktív szektáról pedig azt mondják, hogy a "mássághoz" tartozik. Tehát a társadalom tudatát, morális gyökereit akarják elvágni. Akkor viszont már meghal a nemzet.

Az ősök padja

- Ifjúsági közösségi házát említett? Hogy sikerül a fiatalokkal szót érteni és betereelni őket ebbe a házba és Isten házába, hiszen 14 éves koruk után szinte szétszélednek?

- Nagyon jól látja. Az elemi iskolásokkal, a konfirmációs korig soha nem is volt gond. A gyerekek több mint 90 százaléka részt vesz a hitoktatásban és a konfirmációban. A gyermekek tehát ott vannak, de mögöttük olyan szülőpár áll, aki nem képes a szükséges lelki háttér megadni, példát mutatni. A nagyszülők pedig kiöregednek. Istennek legyen hála azoknak a nagyszülőknek, akik az unokákat kézenfogják. A legtöbb gyermeket a nagymama hozza el az istentiszteletre, és mutatja meg az ősök padját. Az említett család-iskola-egyház hármassajnos még csíráiban sincs meg. Tisztelet egy-két, kivételt jelentő, fiatalabb pedagógusnak. Itt nincs középfokú iskola, ezért kénytelenek bejárni a gyerekek. Az a 14-15 éves gyermek, aki vonatra száll - a mai, az erkölcsiséget szinte nélkülöző világban -, azokról tudjuk, hogy mivé lehetnek. Micsoda kísértésnek vannak kitéve ezek a gyerekek, s ha hazajönnek fáradtan, őket nagyon nehéz kimozdítani. Szoktunk időnként egy-egy témáról - a felelősségtudatról, az igazságmondásról, a nemzettudatról, a házasságról, a drogról - beszélgetést, klubszerűen videózást rendezni. Van kisebb könyvtár és néhány társasjáték. Ezekre az alkalmakra el-eljönnek. Kirándulást is szervezünk. Hál' Istennek odáig eljutottunk, hogy úrvacsorázó gyülekezetünkben a fiatalok 30 százalékot jelentenek. Közöttük ott vannak a bejáró gimnazistáink is.

*

Vakítóan süt a nap, élesen vág a szél, mínusz tíz fok van. A ravatalozóban egymáshoz szorulva didergünk. A prédikátor nem fázhat. A halott nemcsak személyes ismerőse volt. A falu egyik igazmondó asszonyát temetjük. A menet lassan megindul, a jégge fagyott hóban botladozunk,

csak el ne ejtsék a koporsót, szorongunk. Aztán kötél, föld, beton, végül virág.
Vasárnap keresztelő lesz!

Zétényi Zoltán

Református hajdúváros

Tiszalúcot nagyon hamar elérte a reformáció. Az első feljegyzés - a gyülekezet alapításának éve - 1592-ből származik. Ekkor már a történelmi Magyarország 98 százaléka fölvette a protestáns hitet, benne a reformációt. A falu még a török hódoltság alá tartozott. A török birodalom toleráns volt az akkor új vallásnak nevezett reformációval szemben.

Ahogy a gyülekezet nőtt, úgy nőtt a templom is. Először elkészült a torony alatti rész, ami fölött még fatorony volt, ami le is égett. Az 1735-ös esztendőben kapta a hossz hajóját, és 1805-ben épült a kereszthajó, ahol most a főbejárat van. A mai templomtorony a XIX. század végére készült el.

Tiszalúc végig református község maradt, a Bocskaiak és a Thökölyek patrónusai voltak a falunak, ekkor hajdúváros rangot is kapott a település. A Rákóczi szabadságharc idején nagyon fontos funkciót töltött be, mert a Lengyelországból hazatérő Rákóczi itt kelt át a Tiszán, és a nagyságos fejedelmet itt várta Bercsényi.

A papmarasztalás

A XX. század előtt, működött az ún. papmarasztalás intézménye, ami azt jelentette, hogy a legkegyetlenebb időben, Kiskarácsony haván, január 6-án döntött a presbitérium arról, hogy maradhat-e a lekipásztor vagy sem. Amelyikről úgy döntöttek, hogy nem, azt családjával, holmijával együtt fölpackolták szekerekre, kivitték a helységjelző tábláig s ott lerakták, akár tetszett, akár nem. Ez a szigorú intézmény a századunkig gyakorlatilag megszűnt.

A presbiteri kar újjáválasztása

Évtizedek óta húsz rendes és négy pótpresbiter van. A lúci gyülekezet konzervatív, ott még nem választanak nőket a presbitériumba. 1968-ban a gyülekezet a nők ordinációját nem fogadta el. Talán egy-két gyülekezet van az országban, amely nem szavazta meg, hogy nő is lehessen náluk lekipásztor. Most a presbitérium fele fiatal, tehát negyven év alatti. A presby görögül annyit tesz: öreg, ebből következik, hogy ötven-hatvan év feletti legyen. Ám a református felfogás szerint a kor egy állapot, és szeretnék a fiatal gyülekezeti tagokat is aktivizálni a fiatalabb presbitereken keresztül.

Lúcon tradicionálisan évente csak hat alkalommal osztanak Úrvacsorát, ezzel őrizve meg az Úrvacsora különösen kiemelt szentség voltát.

Szomorú, hogy a református gyülekezet kiöregedőben van: 48 temetés és 24 keresztelés. Az elmúlt tíz évben vált ilyen drasztikusan rosszra a demográfiai arány.

Zétényi Zoltán

A parókia falai üvegből vannak (Napi Magyarország)

Írta: Adminisztrátor

2010. április 19. hétfő - Módosítás: 2010. szeptember 28. kedd
